

Blot lyde

Hun var faret vild. På et eller andet tidspunkt havde stien sneget sig bort lige under snuden på hendes sko og efterladt hende her, midt ude i vildnisset, tæt indkapslet i grene, blade og buske.

Skovbunden knirkede let idét Renatika stoppede op og eftertænksomt så sig omkring. Højt oppe over hende faldt dagens sidste solstråler ned gennem løvet, hvor det glimtede drillende så det skar i øjnene. Hun burde allerede have været fremme. Sidde ved langbordet på et gæstgiveri med gaflen begravet i et måltid mad og de lokale opslugte af hendes historier, af hvilke hun naturligvis havde den ideelle i tankerne. Komedier om hårdtarbejdende bønder der formåede at narre både herremænd og ypperstepræster gik altid rent hjem i mindre byer. Hun kunne så godt som smage den gratis mad og drikke dén oplæsning ville skaffe hende.

Hvis hun altså nåede frem.

Renatika trak hatten af så håret faldt ned af ryggen på hende, førte en hånd igennem det for at gnide sveden ud, men syntes det hurtigt for opsigtsvækkende rødt midt i alt det grønne og gemte det op under den bredskyggede hat igen. Hun drejede en omgang rundt om sig selv, men der var intet spor af stien. Hun lyttede efter lyden af skridt eller hjul, men kun spredt fuglesang og et nærliggende flodløbs klukken hørtes. Med en irriteret grimasse drejede hun skarpt til højre og gav sig til at traske op af skrænten på en bakke, i håb om et bedre udsyn på toppen. Hverken stier eller deslige var at se deroppe, men et stykke borte steg en tynd røgsøjle op fra den ildflueagtige glød af et bål. Hun nikkede kort til sig selv. En plads ved nogle rejsendes lejrballer var vel næsten ligeså godt som en varm krostue.

Turen derhen var længere end den havde set ud fra bakketoppen, og nede blandt de tætstående træer tabte hun hurtigt bålet af syne. Hun bevægede sig fremad i hvad hun håbede var den rigtige retning, bandede hver gang hun med regelmæssige mellemrum snublede over en trærod eller stak foden i en huling, nærblind i tusmørket. Da hun nåede frem var solen krøbet ned under horisonten, og bålet ulmede blødt og søvnigt i læ af et klippefremspring.

Området omkring det var mennesketomt. Den eneste velkomst Renatika fik, var den liflige lugt af hane der hang og stegte over gløderne indpakket i sortsvedne blade. En velkomst en konge værdig, efter hendes mening.

”Hallo?” Hun bevægede sig tættere på og forsøgte at ignorere sin maves og munds opfordring til at række til fadet med det samme, ”Er der nogen hjemme?”

’Hjemme’ var det rigtige ord. Den lille opholdsplads var en mere permanent indretning end blot et stop for natten: Et klæde flettet af bark var hængt behændigt op mellem klippefremspringet og en

gren, under det en seng af mos og et tæppe af skind. Gamle og nye dyrehuder og –knogler lå spredt omkring eller ordnet i små bunker i et eller andet system Renatika ikke umiddelbart kunne gennemskue. Jorden var trampet flad efter utallige skridt. Forskellige værktøjer lå klar til brug.

Til hendes egen overraskelse følte hun et dumpt stik i maven. Det var længe siden hun selv havde haft et hjem. Hun havde selv valgt det fra og tvivlede desuden på at hun ville trives hér, i et hul i en skov så langt mod syd. Men i aften ville hun gladelig blive.

Hun skævede lidt til fuglen, bukkede sig ned og trak en kniv frem af bæltet til at undersøge den med. Perfekt stegt.

”Jeres mad brænder på hvis I ikke tager den af varmen snart,” rejste hun sig op og råbte.

Et par sekunders tøven.

”Så I har ikke noget imod at jeg fjerner den fra ilden, vel?”

Skoven var stille.

”Godt.”

Med et tilfredst smil satte hun sig, hev spiddet ud af jorden og plantede det igen lidt længere væk fra ilden. De sorte blade lod sig let lirke fri med spidsen af kniven, og hanens ene lår skåredes af næsten lige så let. Ligeledes med vingen.

Hun var i gang med at gnave de sidste kødstumper af en knogle da det ruskede i buskene og hun fik øje på fuglens ejer stående foran sig på den anden side af bålet. Drengen stod splitternøgen og med en lille flintestenskniv i hånden og stirrede på hende. Eller måske mere på knoglen i hendes hånd. Han var næppe mere end fem år gammel. Hans brune hud gik næsten i ét med mørket, men gløderne brændte i hans øjne, store og anklagende.

Renatika sank, slikkede sig hurtigt om munden, ”Hej. Bor du her?”

Barnet svarede ikke, gik blot med bestemte skridt op til Renatika og pegede på hanen. Pegede så på hende.

Tøvende lagde hun knoglen fra sig og forsøgte et smil.

”Hvor er dine forældre?”

Han pegede på hanen igen.

”Jeg lånte bare lidt,” forsikrede hun ham, viftende afværgende med den ene hånd, ”Dine forældre bliver ikke vrede, bare rolig. Jeg er historiefortæller, jeg underholder jer gerne som betaling. Jeg har også lidt penge, hvis det ikke er nok. Kunne du tænke dig at høre en historie om en drage?”

Drengen lagde uforstående hovedet på skrå og holdt blikket på Renatika i nogle sekunder før han vendte sig, hapsede hanen op fra jorden og spankulerede over på den anden side af bålet med den. Dér satte han sig og afvejede kritisk fuglen før han satte tænderne i den.

Renatika lænede hovedet lidt tilbage og løftede et øjenbryn, ”Burde du ikke gemme noget til dine forældre? Eller hvem der nu tager sig af dig?”

Han kastede tavst et blik på hende og vendte tilbage til sin mad, smaskende og omhyggelig med at få al kødet af skroget. I takt med at flere og flere stykker af hane forsvandt ind i hans lille mund og at natten blev mørkere og mørkere og bålet døde mere og mere ud, gik det op for Renatika at der kun var én seng i det lille bosted. Drengen var alene. Altså bortset fra hende.

Hun betragtede ham mens han pillede de sidste stumper af kød af og dernæst sorterede skelettet ud i små bunker, nogle af hvilke han samlede op og smed ud i mørket eller ind i bålet. Da han langt om længe så ud til at være færdig med sit minutiøse arbejde så han på Renatika igen.

Hans tavshed fik hende til at tøve, og i nogle øjeblikke sad de blot dér, på hver side af den svage varme fra de døende gløder og betragtede hinanden.

”Hvad laver du herude helt alene?” spurgte hun, ”Hvor er dine forældre?”

I stedet for at svare pegede drengen i retning af noget bag Renatika og åbnede for første gang munden uden straks at putte noget i den.

”Kkhhk,” sagde han.

Renatika rynkede brynene i forvirring. Blev siddende.

”Khhktsh,” sagde drengen igen, mere insisterende denne gang.

Endelig drejede Renatika overkroppen halvt rundt for at følge hans gestikulation og fik øje på en lille bunke af pinde og knækkede grene. Hun skævede tilbage på gløderne.

”Kkhhk.”

Drengen kiggede afventende på hende, fulgte hendes hånd med øjnene i det hun prøvende rakte ud efter bunken, samlede en håndfuld grene op og lagde dem på bålet. Det flammede op med en knitrende lyd.

”Kkhhk,” sagde bålet.

”Kkhhk,” sagde drengen og smilede.

Drengen lod hende ordløst overnatte hos sig, og under sit eget, medbragte tæppe lå hun længe og kiggede tilbage på hans stirrende øjne indtil han faldt i søvn af udmattelse. Først da turde hun selv lægge sig til at sove.

Om morgenen var drengens forældre, til trods for Renatikas stille håb og forventning, stadig ingen steder at se. Derimod vågnede Renatika op til lyden af gnistrende flammer og boblende vand, samt synet af drengen der igen sad over for hende i skrædderstilling, hans nøgne krop drivende våd. Over bålet hang en fisk.

”Godmorgen,” mumlede hun, trak langsomt sin ømme krop op i siddende stilling og gned sig i ansigtet, ”Er der til mig også?”

Som svar stirrede han blot på hende. Hun tog det som et nej – hellere på den sikre side – og fiskede i stedet sin skål og lille pose med grødgryn frem fra sin taske. Drengen lænede sig frem og betragtede nysgerrigt hendes arbejde, tilsyneladende så opslugt at han rent glemte sin egen morgenmad.

”Kan du sige mig hvor der er vand henne?”

Hun følte sig fjollet så snart ordene havde forladt hendes mund. Naturligvis ikke. Drengen syntes ikke engang at forstå hendes ord, forsatte bare med at kigge på hende med nøjagtigt det samme ansigtsudtryk, som havde hendes spørgsmål ikke været anderledes end vindens sus. Måske var det ikke anderledes. Blot lyde.

”Vand,” forsøgte hun, trak ordet ud langsomt og udføreligt, ”Det man drikker. Der er fisk i det – du er helt gennemblødt af det.”

Hun viftede lidt med hånden i retning af ham, men opnåede kun at hans hoved bobbede op og ned idet han forsøgte at holde blikket på hendes bevægelse. Renatika sukkede og kiggede ned på sin knastørre skål med gryn. Indtil en idé slog hende.

Hun rømmede sig lidt og skævede akavet omkring sig. Barnet betragtede hende undrende. Hun lavede munden til en oval, spidsede læberne og pustede ud i kinderne, brugte tungen og tænderne til at lave en susende, boblende lyd.

Drengen kiggede tavst på hende i tilpas lang nok tid til at hun begyndte at føle sig dybt latterlig før han strakte armen ud og pegede ud i skoven.

Renatika tav, tøvede et øjeblik og rejste sig. ”Tak,” mumlede hun og traskede i armens retning. Hun kunne mærke hans blik i nakken hele vejen ned til floden.

Under morgenmaden kastede drengen ikke et eneste blik på sin fisk mens han åd af den, så dybt fascineret var han af skålen med gryn der langsomt sugede vand til sig og svulmede op til grød.

”Det er ikke noget vidunder,” påpegede Renatika mut, ”I hvert fald ikke at spise. Vær glad for at du har din fisk.”

Hver gang hun sagde noget gled hans øjne kortvarigt i hendes retning, men nogen yderligere reaktion fik hun aldrig. En hund ville have udvist en større grad af forståelse, men drengen havde naturligvis heller intet behov for at adlyde kommandoer med godbidder som belønning – Renatika havde set voksne mennesker der ikke var halvt så selvforsynende som den lille, nøgne unge. Alligevel kunne hun ikke få sig selv til at drage videre og efterlade ham, selv efter maden var spist og ud-

styret pakket sammen. Med sin taske på ryggen og siddende på hug gjorde hun et forsøg på at fange barnets opmærksomhed.

”Hvor længe har du været her?”

Naturligvis intet svar. Hun lagde armene over kors og lænede sig op af sine knæ mens hun betragtede ham binde snore og små kviste sammen til et kompliceret redskab eller legetøj af en eller anden art. En kunstig slange der blev længere og klaprede mens hans hænder bevægede sig trætte-løst og sikkert.

”Jeg tager ind til den nærmeste by nu,” sagde hun til hans bortvendte, uopmærksomme skikkelse, ”Den er ikke så langt væk, og det skulle ikke tage så lang tid at finde tilbage på hovedvejen. Vil du ikke ind til en by med andre mennesker? Måske er det dér dine forældre er – vi kan lede efter dem.”

Han drejede hovedet en smule, og i et sekund turde Renatika håbe på at han havde forstået, men han bedømte hurtigt at hun ikke var videre interessant, vendte blikket tilbage på sine kviste og snore. Renatika klemte læberne sammen til en streg og sukkede gennem næsen, stirrede intenst på ham i et halvhjertet forsøg på at få ham til at forstå med tankens kraft. Hun følte et vagt ønske om at være en person i en af sine egne historier, hvor mirakler og magiske, telepatiske evner syntes at dukke op på alle de belejlige tidspunkter.

”Nej. Så tager jeg af sted alene.”

Men det gjorde hun ikke. Hun blev siddende i en rum tid og kiggede på drengen, og til sidst lagde hun tasken fra sig ved bålet. Da aftenen faldt på fandt hun igen sit tæppe frem, og denne gang gik der kun halvt så lang tid før Renatika og drengen opgav at stirre mistroisk på hinanden og lod sig selv falde i søvn. Den tredje nat lukkede de øjnene med det samme. Renatika drømte om lyden af ild og vand indtil hun blev vækket af luften af stegt fisk.

Hun blev ved med at stille ham spørgsmål. Hun spurgte om hans navn, hans alder, hans forældres navne og hvor han kom fra, men fik aldrig et eneste ord til svar. Hun begyndte at spørge blot for at høre lyden af nogens stemme. Og efterhånden holdte hun helt op med at tale. Side om side sad de tavse i timevis, pegede eller gestikulerede for at gøre hinanden opmærksomme på interessante billeder, blinkende stjerner, spiselige planter eller dyr. En formiddag så hun drengen stå et stykke fra bostedet og stirre ned i jorden med tungen stukket ud mellem læberne og frembringe en våd, vibrerende lyd. Renatika ilede nysgerrigt hen og fandt ham pegende på en klump bjørneafføring der lå på jorden. Hun himlede med øjnene, rystede på hovedet og gik tilbage for at snitte videre på en fiskestang.

Hun lå i sit sengeleje og var midt i at tænke på den rumlende lyd af sult da det til hendes rædsel gik op for hende at hun var holdt op med at tænke i ord.

Lyden af en nervøs hjertebanken fyldte hendes hjerne idet hun brat satte sig op og stirrede omkring sig. En virvar af små, grønne blade mødte hendes blik, og hun tænkte på vindens hvislen og rusken. Synet af hendes kniv fremkaldte de hakkende smæld af små stumper træ der forlod en snittet gren. Desperat forsøgte hun at komme i tanke om sit eget navn.

Hun vendte blikket mod drengen der sad et stykke væk, og den eneste lyd hun kunne høre var den han netop nu selv sad og frembragte. Hun var nødt til at kravle tættere på for at høre den ordentligt.

”rrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrr,” sagde han.

Med let åben mund forsøgte hun at huske hvordan hun før i tiden havde reageret på noget hun ikke forstod, men hendes svage erindring om komplekse systemer af lyde blev skubbet tilbage bagerst i hendes hjerne af drengens lave brummen.

”rrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrr.”

Han sad krummet sammen på hug, de store øjne opspærrede og bange, de tykke, brune øjenbryn dannende dybe furer i hans pande. Hun fulgte hans blik. Gispede.

Noget stort og brunt og pelset bevægede sig sløvt omkring længere fremme. Bjørnen snusede til jorden og tjattede til noget hist og her med sin gigantiske pote, løftede hovedet og snusede til luften. Nysgerrigt så den sig omkring, tydeligvis på fremmed jord, men bevægede sig med samme selvsikkerhed som én der ejede stedet. Et træ knirkede skræmt under dens massive vægt idet dyret lænede kroppen op af den tynde stamme. Drengen fortsatte sin brummen, og Renatika tog sig selv i at være lige ved at istemme. Hun mærkede hvordan blodet frøs i hendes årer da bjørnen vippede med ørerne og trippede lidt i skovbunden.

”rrrrr,” sagde den prøvende.

Stille, så uendeligt stille som hun kunne, løftede Renatika hånden og lagde den over drengens mund. Hans stemme vibrerede ind i hendes hud, og hun trak ham langsomt bagud, tilbage til bostedet. Hun blev siddende med ham i sit faste greb indtil skyggerne voksede sig lange og hun turde føle sig sikker på at dyret var væk. Da hun endelig gav slip resonerede hans brummende lyd i hele kroppen på hende.

En aften sov hun rævesøvn indtil drengens åndedræt blev tungt og roligt, gled forsigtigt ud fra sit tæppe og åbnede sin taske. Hendes hænder sitrede af genkendelse og fortrolighed da hun trak den tunge, læderindbundne bog op og førte fingerspidserne hen over dens ru overflade. Med bevægelser indkodede i hendes krops hukommelse løsnede hun spændet og åbnede den op, bladrede i siderne. Månelys og blåets sidste gløder formåede lige netop at lyse nok op til at gøre skriften synlig. Hun

placerede to fingre under det første ord i den første sætning på en side, rynkede brynene og bed sig i læben som da hun for første gang stiftede bekendtskab med de fremmede tegn. Hun spidsede læberne og slog prøvende med tungen, fornemmede hvordan lyde dybt begravede i hendes sind vågnede op ved synet af deres tilhørende bogstaver.

”Hhhhh ... huu ... huuund ...”

Hun læste højt. Langsomt først, akavet og snublende, men snart kom hendes tunge, hendes mund og hendes hals i tanke om bevægelserne. Lydene gled ud i nattemørket, ordene svømmede i månelystet. Hun var nået til det sidste punktum i et eventyr da hun opdagede drengen stå foran sig, stirrende som altid.

Hun rakte armen ud mod ham, ”Jeg fortæller dig en historie.”

Han sænkede sig ned på knæ og kravlede ind i hendes favn, blikket nysgerrigt rettet mod de tæt beskrevne sider. Og til trods for at hun vidste han intet forstod, at hendes lyde var meningsløse for ham, lyttede han opmærksomt og tålmodigt. Opfattede hvert eneste ord og vendte det i hovedet, forsøgte at forbinde det med andre lyde han havde hørt. Hun havde lært hans sprog. Tid til at han gjorde et forsøg på at lære hendes.

Selv genlærte hun sine egne ord gennem oplæsningerne. Hver aften efter de havde spist fandt hun bogen frem og læste højt. I starten slog hun blot op på tilfældige sider og lirede ordene af, men efter nogle dage udvalgte hun en bestemt fortælling og tog den bid for bid, som hun så ofte havde gjort for større forsamlinger i byer og på gårde. Da dén var færdig, begyndte hun på en ny. Hun begyndte at stille drengen spørgsmål; forståelsesspørgsmål om handlingen, spørgsmål om hvad han syntes om historierne. Men han svarede aldrig. Han forstod kun fuglesang og knitrende ild.

”Der var engang,” begyndte hun en aften.

”Der var engang,” gentog drengen, og hendes hjerte slog et slag over.

Hun så op fra bogen, stirrede chokeret på ham, ”Hvad sagde du?”

Tavshed.

”Sagde du lige ’der var engang’?”

”Der var engang.”

”Kan du forstå det? Forstår du hvad jeg siger?”

Han så på hende med sine pinefuldt store øjne, og Renatika måtte slå blikket ned. Hun førte en finger hen over ordene DER VAR ENGANG øverst på siden, dem hun selv havde nedfældet ét bogstav af gangen for længe siden. Blot tanken fik hendes højre hånd til at huske bevægelserne. Hun bladrede nogle sider tilbage til begyndelsen af den foregående historie, og DER VAR ENGANG stod igen og

pyntede allerøverst. Hun bladrede frem og tilbage til hver eneste historie hun havde fortalt drengen. Alle begyndte med de tre ord. Hun så op.

”Der var engang,” sagde han.

Hun ville svare ham, men nåede ikke at åbne munden før en lyd af ruskende blade fik dem begge til at snappe hovedet i den anden retning. To personer klædt i dragter af dyreskind stod og betragtede dem med smil og en smule forvirrede blikke. Drengen rejste sig og løb dem i møde, den ene greb ham og svingede ham op i luften.

”Dér er du jo! Hvordan har du haft det?”

Drengen svarede kun med en lykkelig latter.

Den anden voksne person trådte et skridt frem og lod sit undrende blik flakke mellem drengen og Renatika.

Renatika rejste sig, hankede op i tasken og stoppede bogen ned i den med hektiske bevægelser, ”I må være ...”

Hun gik i stå, ombestemte sig.

”Jeg er faret vild. Ved I hvor hovedvejen er?”

Et nik, et fingerpeg, ”Nogle hundrede meter i dén retning.”

”Tak.”

Hun stod tøvende i noget tid og kiggede på drengen, der smilende og måbende hilste på sine forældre efter guderne måtte vide hvor lang tids separation. Til sidst gjorde de voksnes undrende blikke hende pinligt bevidst om hendes misplacering i situationen, og hun løftede hånden til en let hilsen, bakkede. Lyden af hendes skridt fik drengen til at vende blikket mod hende.

”Farvel,” sagde hun.

Han svarede ikke, smilede kun. Hans forældre rystede på hovedet over den mystiske fremmede og vendte sig og forlod stedet med deres søn. Flammerne fra bålet knitrede højlydt.